

Bruxelles, 30. lipnja 2023.
(OR. en)

11133/23

ECOFIN 659
UEM 193
SOC 485
EMPL 336
COMPET 680
ENV 759
EDUC 272
RECH 304
ENER 395
JAI 905
GENDER 136
ANTIDISCRIM 130
JEUN 174
SAN 411

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. preth. dok.:	9825/1/23 REV 1
Br. dok. Kom.:	COM(2023) 604 final
Predmet:	PREPORUKA VIJEĆA o Nacionalnom programu reformi Danske za 2023.

Za delegacije se u prilogu nalazi navedeni nacrt preporuke Vijeća, o kojem su raspravljali Vijeće i Europsko vijeće na temelju prijedloga Komisije COM(2023) 604 final.

PREPORUKA VIJEĆA

od ...

o Nacionalnom programu reformi Danske za 2023.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika¹, a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

¹ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

budući da:

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća² kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”) stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i uključivom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja kojima se potiče rast, posebno reformi i ulaganja u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava. Maksimalni financijski doprinos po državi članici u okviru Mehanizma ažuriran je 30. lipnja 2022., u skladu s člankom 11. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241.

² Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17.).

- (2) Komisija je 22. studenoga 2022. donijela Godišnji pregled održivog rasta za 2023., čime je označen početak europskog semestra 2023. za koordinaciju ekonomskih politika. Europsko vijeće potvrdilo je 23. ožujka 2023. prioritete Godišnjeg pregleda održivog rasta za 2023., koji se temelje na četirima dimenzijama konkurentne održivosti. Komisija je 22. studenoga 2022. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća³ donijela i Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2023., u kojem Danska nije utvrđena kao jedna od država članica koja je možda pogođena neravnotežama ili za koju postoji rizik da bude pogođena neravnotežama. Stoga nije potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2023., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 16. svibnja 2023. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja⁴ („Preporuka o europodručju za 2023.”), a 13. ožujka 2023. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.
- (3) Iako gospodarstva Unije pokazuju iznimnu otpornost, geopolitički kontekst i dalje ima negativan utjecaj. Čvrsto stojeći uz Ukrajinu, Unija je svoj program gospodarske i socijalne politike usmjerila na smanjivanje negativnih posljedica energetske šokova na ranjiva kućanstva i poduzeća u kratkoročnom razdoblju te na nastavak rada na zelenoj i digitalnoj tranziciji, potpori održivom i uključivom rastu, očuvanju makroekonomske stabilnosti i povećanju otpornosti u srednjoročnom razdoblju. U velikoj je mjeri usmjerena i na povećanje konkurentnosti i produktivnosti Unije.

³ Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.).

⁴ Preporuka Vijeća od 16. svibnja 2023. o ekonomskoj politici europodručja (SL C 180, 23.5.2023., str. 1).

- (4) Komisija je 1. veljače 2023. objavila komunikaciju naslovljenu „Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija” („Industrijski plan u okviru zelenog plana”). Cilj Industrijskog plana u okviru zelenog plana povećanje je konkurentnosti industrije Unije s nultom neto stopom emisija i podupiranje brzog prelaska na klimatsku neutralnost. Njime se dopunjuju postojeći napori u okviru europskog zelenog plana i plana REPowerEU. Njegov je cilj također omogućiti poticajnije okruženje za povećanje Unijinih proizvodnih kapaciteta za tehnologije i proizvode s nultom neto stopom emisija koji su potrebni za ostvarenje Unijinih ambicioznih klimatskih ciljeva te osigurati pristup relevantnim kritičnim sirovinama, među ostalim diversifikacijom nabave, primjerenim iskorištavanjem geoloških resursa u državama članicama i maksimalnim povećanjem recikliranja sirovina. Industrijski plan u okviru zelenog plana temelji se na četiri stupa: predvidljivom i pojednostavnjenom regulatornom okruženju, bržem pristupu financijskim sredstvima, unapređenju vještina i otvorenoj trgovini za otporne lance opskrbe. U cilju rada na regulatornom okviru za poticanje rasta Komisija je 16. ožujka 2023. objavila dodatnu komunikaciju naslovljenu „Dugoročna konkurentnost EU-a: perspektiva nakon 2030.”, koja se temelji na devet pokretača konkurentnosti koji se međusobno dopunjuju. U njoj se utvrđuju prioritete politike koji se odnose na aktivno osiguravanje strukturnih poboljšanja, dobro usmjerena ulaganja i regulatorne mjere za dugoročnu konkurentnost Unije i njezinih država članica. Preporuke navedene u nastavku doprinose ostvarenju tih prioriteta.

- (5) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2023. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer se planovi odnose na sve relevantne preporuke ili na znatan dio relevantnih preporuka za pojedinu zemlju izdanih posljednjih godina. Preporuke za pojedinu zemlju iz 2019., 2020. i 2022. i dalje su jednako relevantne za planove za oporavak i otpornost koji su revidirani, ažurirani ili izmijenjeni u skladu s člancima 14., 18. i 21. Uredbe (EU) 2021/241.
- (6) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća⁵ („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. To će doprinijeti energetske sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, dok će se istodobno povećavati uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapaciteti za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Uredbom o planu REPowerEU državama članicama omogućuje se da u svoje nacionalne planove za oporavak i otpornost dodaju novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirale ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU. Tim reformama i ulaganjima doprinijet će se i povećanju konkurentnosti industrije Unije s nultom neto stopom emisija, kako je navedeno u Industrijskom planu u okviru zelenog plana, i provedbi preporuka za pojedinu zemlju koje se odnose na energetiku i upućene su državama članicama 2022. i, ako je primjenjivo, 2023. Uredbom o planu REPowerEU uvodi se nova kategorija bespovratne financijske potpore koja se državama članicama stavlja na raspolaganje za financiranje novih reformi i ulaganja u energetici u okviru njihovih planova za oporavak i otpornost.

⁵ Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavlja o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredbi (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1.).

- (7) Komisija je 8. ožujka 2023. donijela Komunikaciju o smjernicama za fiskalnu politiku u 2024. („Komunikacija od 8. ožujka 2023.“). Cilj joj je državama članicama pomoći u pripremi programa stabilnosti i konvergencije i tako poboljšati koordinaciju politika. Komisija je podsjetila da će se opća klauzula o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu deaktivirati krajem 2023. U razdoblju 2023. – 2024. pozvala je na provedbu fiskalnih politika kojima se osigurava srednjoročna održivost duga i održivo povećava potencijalni rast te je pozvala države članice da u svojim programima stabilnosti i konvergencije za 2023. navedu kako će svojim fiskalnim planovima osigurati usklađenost s referentnom vrijednosti od 3 % bruto domaćeg proizvoda (BDP) utvrđenu Ugovorom te osigurati uvjerljivo i kontinuirano smanjenje duga ili zadržavanje duga na razboritim razinama u srednjoročnom razdoblju. Komisija je države članice pozvala i da postupno ukinu nacionalne fiskalne mjere uvedene za zaštitu kućanstava i poduzeća od naglog porasta cijena energije, počevši od najmanje ciljanih mjera. Navela je da bi, bude li mjere potpore trebalo produljiti zbog novih pritisaka na cijene energije, države članice takve mjere trebale bolje usmjeriti na ranjiva kućanstva i poduzeća. Komisija je navela da bi fiskalne preporuke bile kvantificirane i diferencirane. Nadalje, kao što je predloženo u njezinoj Komunikaciji od 9. studenoga 2022. o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a, fiskalne preporuke izradile bi se na temelju neto primarnih rashoda. Preporučila je da sve države članice nastave štititi ulaganja koja financira država i osiguraju djelotvorno korištenje sredstava iz Mehanizma i drugih fondova Unije, posebno za potrebe ciljeva zelene i digitalne tranzicije i otpornosti. Komisija je navela da će Vijeću predložiti pokretanje postupaka u slučaju prekomjernog deficita u proljeće 2024. na temelju podataka o realizaciji za 2023., u skladu s postojećim pravnim odredbama.

- (8) Komisija je 26. travnja 2023. predstavila zakonodavne prijedloge za provedbu opsežne reforme Unijinih pravila gospodarskog upravljanja. Glavni je cilj tih prijedloga ojačati održivost javnog duga i reformama i ulaganjima promicati održiv i uključiv rast u svim državama članicama. Komisija svojim prijedlozima želi unaprijediti nacionalnu odgovornost, pojednostavniti okvir i pozornost u većoj mjeri usmjeriti na srednjoročno razdoblje, u kombinaciji s djelotvornom i koherentnijom provedbom. U skladu sa zaključcima Vijeća od 14. ožujka 2023. o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a cilj je da se zakonodavni rad dovrši 2023.
- (9) Danska je 30. travnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Na temelju članka 19. Uredbe (EU) 2021/241 Komisija je ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. toj uredbi. Vijeće je 6. srpnja 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Danske⁶. Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5. Uredbe (EU) 2021/241, u kojoj se navodi da je Danska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti nije poništeno.
- (10) Danska je 1. svibnja 2023. dostavila svoj Nacionalni program reformi za 2023. U skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241, u Nacionalnom programu reformi za 2023. uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Danske o napretku ostvarenom u provedbi plana za oporavak i otpornost. S obzirom na to da Danska nije na vrijeme dostavila svoj Program konvergencije za 2023., Komisija ga nije mogla ocijeniti.

⁶ ST 10154/2021 INIT.

- (11) Komisija je 24. svibnja 2023. objavila Izvješće za Dansku za 2023. U njemu je ocijenjen napredak Danske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju koje je Vijeće donijelo u razdoblju od 2019. do 2022. i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Danske. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su nedostaci u odnosu na izazove koji nisu obuhvaćeni ili su samo djelomično obuhvaćeni planom za oporavak i otpornost, kao i novi i predstojeći izazovi. Ocijenjen je i napredak Danske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.
- (12) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat, suficit opće države u Danskoj se s 3,6 % BDP-a u 2021. smanjio na 3,3 % u 2022., dok je dug opće države pao s 36,7 % BDP-a krajem 2021. na 30,1 % krajem 2022.
- (13) Na saldo opće države utjecale su mjere fiskalne politike poduzete radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. U 2022. te su mjere fiskalne politike koje su utjecale na smanjenje prihoda uključivale smanjenje pristojbe za električnu energiju, dok su mjere fiskalne politike koje su utjecale na povećanje rashoda uključivale socijalne naknade usmjerene na kućanstva s nižim dohotkom radi kompenzacije visokih troškova energije. Komisija procjenjuje da je u 2022. proračunski trošak tih mjera iznosio 0,1 % BDP-a. Istodobno je procijenjeni trošak privremenih hitnih mjera uvedenih zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19 pao s 4,0 % BDP-a u 2021. na 0,0 % BDP-a u 2022.

- (14) Vijeće je 18. lipnja 2021. preporučilo Danskoj⁷ da u 2022. zadrži poticajan smjer fiskalne politike, uključujući poticaj iz Mehanizma, te očuva ulaganja koja financira država.
- (15) Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike⁸ bio je u 2022. kontrakcijski, na 0,6 % BDP-a, što je u kontekstu visoke inflacije bilo primjereno. Danska je u skladu s preporukom Vijeća nastavila pružati potporu oporavku ulaganjima koja se financiraju sredstvima iz Mehanizma. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije iznosili su 0,3 % BDP-a u 2022. (0,3 % BDP-a u 2021.). Ulaganja koja financira država imala su kontrakcijski učinak od 0,2 postotna boda na smjer fiskalne politike⁹. Danska stoga nije, u skladu s Preporukom Vijeća, očuvala ulaganja koja financira država. Ujedno je rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez novih mjera na strani prihoda) imao kontrakcijski učinak od 0,7 postotnih bodova na smjer fiskalne politike. Danska je stoga u dovoljnoj mjeri zadržala pod kontrolom rast tekućih rashoda koje financira država.
- (16) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se rast realnog BDP-a od 0,3 % u 2023. i 1,5 % u 2024.
- (17) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni suficit od 2,3 % BDP-a za 2023. i udio duga opće države u BDP-u od 30,1 % krajem 2023.

⁷ Preporuka Vijeća od 18. lipnja 2021. i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Danske za 2021. (SL C 304, 29.7.2021., str. 14.).

⁸ Smjer fiskalne politike mjeri se kao promjena primarnih rashoda (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda), isključujući privremene hitne mjere uvedene zbog krize uzrokovane bolešću COVID-19, ali uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije, u odnosu na srednjoročni potencijalni rast. Za više detalja vidjeti okvir 1 u tablicama s fiskalnim statističkim podacima.

⁹ Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti ekspanzivan i iznositi 0,3 postotna boda BDP-a.

- (18) Očekuje se da će na saldo opće države u 2023. i dalje utjecati fiskalne mjere poduzete radi ublažavanja gospodarskih i socijalnih posljedica povećanja cijena energije. Te mjere obuhvaćaju produljene mjere iz 2022. (osobito određene socijalne naknade usmjerene na kućanstva s niskim dohotkom) i nove mjere kao što su privremeno niže pristojbe za električnu energiju. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. neto proračunski trošak tih mjera potpore iznositi 0,3 % BDP-a¹⁰. Čini se da većina mjera u 2023. nije usmjerena na najranjivija kućanstva i poduzeća i da ne šalju jasan cjenovni signal da se smanji potražnja za energijom i poveća energetska učinkovitost. Stoga se u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. procjenjuje da će iznos ciljanih mjera potpore koji treba uzeti u obzir pri ocjeni usklađenosti s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022.¹¹ iznositi 0,1 % BDP-a u 2023. (u usporedbi s 0,1 % BDP-a u 2022.).
- (19) U svojoj Preporuci od 12. srpnja 2022. Vijeće je preporučilo da Danska poduzme mjere čiji je cilj osigurati da rast primarnih tekućih rashoda koje financira država u 2023. bude u skladu s općim neutralnim smjerom politike¹², uzimajući u obzir stalnu privremenu i ciljanu potporu kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanje cijena energije i osobama koje bježe iz Ukrajine. Danska bi se trebala pripremiti za prilagodbu postojeće potrošnje u skladu s razvojem situacije. Danskoj je bilo preporučeno i da poveća javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetska sigurnost uzimajući u obzir inicijativu REPowerEU, među ostalim iskorištavanjem sredstava iz Mehanizma i drugih fondova Unije.

¹⁰ Taj iznos predstavlja razinu godišnjih proračunskih troškova tih mjera, uključujući tekuće prihode i rashode te, prema potrebi, mjere za kapitalne rashode.

¹¹ Preporuka Vijeća od 12. srpnja 2022. o Nacionalnom programu reformi Danske i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Danske za 2022. (SL C 334, 1.9.2022., str. 27.).

¹² Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2023. procjenjuje se da će srednjoročni (prosječni desetogodišnji) potencijalni rast proizvodnje Danske, koji se koristi za mjerenje smjera fiskalne politike, iznositi 1,9 % u nominalnom smislu.

- (20) U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se da će u 2023. smjer fiskalne politike biti ekspanzivan ($-0,4$ % BDP-a), u kontekstu visoke inflacije. To je u skladu s kontrakcijskim smjerom fiskalne politike u 2022. ($0,6$ % BDP-a). Predviđa se da će rast primarnih tekućih rashoda koje financira država (bez diskrecijskih mjera na strani prihoda) u 2023. imati ekspanzivan učinak od $0,6$ % BDP-a na smjer fiskalne politike. Ekspanzivni učinak neto primarnih tekućih rashoda koje financira država nije rezultat ciljane potpore kućanstvima i poduzećima koja su najosjetljivija na povećanja cijena energije te osobama koje bježe iz Ukrajine. Rezultat je troška energetske mjere koje nisu bile ciljane i povećanja plaća u javnom sektoru i socijalnih naknada kao i povećanja potrošnje za zdravstvenu zaštitu. Ukupno gledajući, predviđeni rast primarnih tekućih rashoda koje financira država nije u skladu s Preporukom Vijeća od 12. srpnja 2022. Rashodi financirani bespovratnim sredstvima iz Mehanizma i sredstvima iz drugih fondova Unije iznosili su u 2023. $0,3$ % BDP-a, a ulaganja koja financira država imala su ekspanzivan učinak na smjer fiskalne politike od $0,1$ postotnog boda¹³. Stoga Danska planira financirati dodatna ulaganja sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije i predviđa se da će očuvati ulaganja koja financira država. Planira financirati javna ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju te energetske sigurnost, npr. mjere energetske učinkovitosti, zelenu poreznu reformu i zelene mjere mobilnosti, što se djelomično financira sredstvima iz Mehanizma i drugih fondova Unije.
- (21) Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se državni suficit od $1,3$ % BDP-a u 2024. i udio duga u BDP-u od $28,8$ % krajem 2024. Komisija trenutno pretpostavlja potpuno ukidanje mjera energetske potpore tijekom 2024. To se temelji na pretpostavci da neće biti novih povećanja cijene energije.

¹³ Predviđa se da će učinak ostalih kapitalnih rashoda koje financira država biti kontrakcijski i iznositi $0,2$ postotnih bodova BDP-a.

- (22) Danska će u 2023. i 2024. vjerojatno i dalje ostvarivati minimalni srednjoročni proračunski cilj od $-1,0\%$ BDP-a, kako je Komisija procijenila za razdoblje 2023. – 2025. Prema proljetnoj prognozi Komisije 2023. predviđa se da će strukturni saldo iznositi $3,5\%$ BDP-a u 2023. i $2,1\%$ BDP-a u 2024., što je iznad srednjoročnog proračunskog cilja.
- (23) Uz pretpostavku nepromijenjenih politika, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2023. predviđa se rast neto primarnih rashoda koje financira država od $4,6\%$ u 2024.
- (24) Trenutačno su periodični porezi na nekretnine u Danskoj ograničeni, što znači da se ne povećavaju s tržišnim cijenama. Stoga ne mogu amortizirati cikluse cijena stambenih nekretnina i imaju štetne distributivne učinke. Danski parlament 2017. odobrio je novi sustav poreza na nekretnine kako bi se ograničenje ukinulo, a očekuje se da će se početi primjenjivati od 1. siječnja 2024. Pronalazak cjenovno pristupačnih stambenih nekretnina i dalje mnogima predstavlja velik izazov. Kombinacija visokih cijena stambenih nekretnina i dugog čekanja na socijalne stanove uzrok je nestašice cjenovno pristupačnih stambenih nekretnina u glavnim urbanim područjima. Danska bilježi povećani udio hipoteka s varijabilnim stopama i odgođenom amortizacijom, što povećava osjetljivost vrlo zaduženih imatelja hipoteke na dodatna potencijalna smanjenja cijena stambenih nekretnina i/ili povećanja kamatnih stopa.

- (25) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Provedba plana za oporavak i otpornost Danske dobro napreduje. Danska je podnijela jedan zahtjev za plaćanje ukupne vrijednosti 301 milijun EUR, za ostvarenih 25 ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iz plana za oporavak i otpornost. Nakon prvog zahtjeva za plaćanje provedba plana za oporavak i otpornost dobro napreduje, a podnošenje drugog zahtjeva očekuje se krajem 2023. kako je i planirano. Danska je 31. svibnja 2023. dostavila izmjenu plana za oporavak i otpornost, među ostalim poglavlje o planu REPowerEU. Brzo uključivanje novog poglavlja o planu REPowerEU u plan za oporavak i otpornost omogućit će financiranje dodatnih reformi i ulaganja za potporu strateškim ciljevima Danske u području energetike i zelene tranzicije. Sustavno i učinkovito uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera i drugih relevantnih dionika i dalje je važno za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost, kao i drugih ekonomskih politika i politika zapošljavanja izvan okvira tog plana, kako bi se osigurala opća odgovornost za cjelokupni program politike.
- (26) Komisija je sve programske dokumente kohezijske politike Danske odobrila u 2022. Brza provedba programâ kohezijske politike, uz komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, iznimno je važna za ostvarenje zelene i digitalne tranzicije, povećanje gospodarske i socijalne otpornosti te uravnotežen teritorijalni razvoj u Danskoj.

- (27) Osim gospodarskih i socijalnih izazova obuhvaćenih planom za oporavak i otpornost i programima kohezijske politike, Danska se suočava s brojnim dodatnim izazovima koji se odnose na dekarbonizaciju gospodarstva i jačanje kružnog gospodarstva radi potpore zelenoj tranziciji.
- (28) Napredak Danske prema kružnom gospodarstvu nedostatan je i trebalo bi ga ubrzati radi ostvarivanja ciljeva kružnog gospodarstva na razini Unije. Unatoč određenim mjerama politike koje su uvedene, kao što je klimatski plan iz 2020., napredak je ograničen. U akcijskom planu za kružno gospodarstvo iz 2021. vidljivo je da je od 129 inicijativa u planu dovršeno njih 27, 88 se odvija kako je planirano, a 14 kasni. Dostupni statistički podaci pokazuju da Danska 2022. nije ostvarila napredak u proizvodnji otpada, recikliranju i kružnom gospodarstvu. Kružna upotreba materijala u Danskoj neznatno se smanjila s 8 % u 2016. na 7,8 % u 2021., što je ispod prosjeka Unije od 11,7 % u 2021. Iako je cilj akcijskog plana za kružno gospodarstvo znatno smanjiti resursni otisak Unije, resursni otisak Danske u 2020. iznosio je 25,6 tona po stanovniku, što je znatno iznad prosjeka Unije u 2020. (13,7 tona po stanovniku). Danska i dalje ima slabe rezultate u više aspekata kružnog gospodarstva, posebno u stvaranju komunalnog otpada, stopama recikliranja i otpadu od hrane. Kad je riječ o komunalnom otpadu, Danska i dalje ima najveću količinu komunalnog otpada po stanovniku u Uniji, 786 kg po stanovniku godišnje u 2021. (prosjeak Unije u 2021. bio je 530 kg po stanovniku godišnje), u kontekstu u kojem ne postoji nacionalni cilj za ukupno smanjenje otpada. Kad je riječ o recikliranju, Danska treba poduzeti znatne napore da ispuni Unijin cilj recikliranja za 2025. za komunalni i ambalažni otpad; sa stopom od 34,3 %¹⁴ u 2021. nalazi se ispod prosjeka Unije koji iznosi 49,6 %. Naposljetku, Danska ima slabe rezultate u odnosu na Uniju kad je riječ o pokazateljima za otpad od hrane. U velikoj mjeri ovisi o spaljivanju otpada, više od 50 % njezina komunalnog otpada spaljuje se, u usporedbi s prosjekom Unije od oko 26 %.

¹⁴ Danska je obavijestila Komisiju da se prijavljena stopa recikliranja 2021. temeljila na netočnim podacima i podlijegat će revizijama.

(29) Danska se obvezala na ambiciozne ciljeve dekarbonizacije i jedna je od predvodnika u korištenju energije iz obnovljivih izvora, posebno proizvodnji energije vjetra. U Danskoj je od kolovoza 2022. do ožujka 2023. potrošnja prirodnog plina smanjena za 25,2 % u odnosu na prosječnu potrošnju plina u istom razdoblju u prethodnih pet godina, što je više od ciljnog smanjenja od 15 % utvrđenog u Uredbi Vijeća (EU) 2022/1369¹⁵. Danska bi mogla nastaviti privremeno smanjivati potražnju za plinom do 31. ožujka 2024. u skladu s Uredbom Vijeća (EU) 2023/706¹⁶. Kako bi postigla svoje ciljeve dekarbonizacije i povećala udio energije iz obnovljivih izvora u strukturi izvora energije, brže naručivanje projekata i pojednostavnjena pravila izdavanja dozvola ključni su za ostvarivanje nacionalnih ambicija za uvođenje kapaciteta za proizvodnju električne energije iz energije vjetra na moru i na kopnu. Za dodatne kapacitete, uključujući energetske otoke u Baltičkom moru i Sjevernom moru, bit će potrebno planiranje širenja mreže na razini prijenosa i distribucije u dostatnom opsegu. Istodobno, ulaganjima u energetska učinkovitost mogu se smanjiti potrebe za ulaganjima u energetska infrastrukturu. Poticanjem mjera energetske učinkovitosti u zgradama, kombiniranjem mjera izolacije i uvođenja dekarboniziranih izvora grijanja moglo bi se dodatno smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima i smanjiti potražnju za energijom. Poboljšanja energetske učinkovitosti u javnim zgradama mogla bi se dodatno poduprijeti uklanjanjem proračunskih ograničenja za zelene projekte za općine i regije. Dodatnim mjerama koje podupiru energetska učinkovitost u privatnim zgradama pomoglo bi se smanjiti visoke troškove energije u Danskoj, koja je u 2022. imala drugi po visini prosječni iznos računa kućanstava za energiju. U domaćoj industriji mogla bi se povećati energetska učinkovitost, posebno iskorištavanjem viška topline u centraliziranom grijanju.

¹⁵ Uredba Vijeća (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom (SL L 206, 8.8.2022., str. 1.).

¹⁶ Uredba Vijeća (EU) 2023/706 od 30. ožujka 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2022/1369 u pogledu produljenja razdoblja za smanjenje potražnje kad je riječ o mjerama za smanjenje potražnje za plinom i pooštavanje obveze izvješćivanja i praćenja njihove provedbe (SL L 93, 31.3.2023., str. 1.).

(30) Manjak radne snage i vještina u sektorima i zanimanjima koji su važni za zelenu tranziciju, uključujući proizvodnju te uvođenje i održavanje tehnologija s nultom neto stopom emisija, stvara prepreke prelasku na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija. Visokokvalitetni sustavi obrazovanja i osposobljavanja prilagođeni promjenjivim potrebama tržišta rada i ciljane mjere usavršavanja i prekvalifikacije bitni su za smanjenje nedostatka vještina te promicanje uključivanja na tržište rada i preraspodjele radne snage. Kako bi se oslobodio neiskorišteni potencijal ponude radne snage, te mjere trebaju biti dostupne, posebno pojedincima te u sektorima i regijama na koje će zelena tranzicija najviše utjecati. U Danskoj je u 2022. prijavljen manjak radne snage u 60 zanimanja za koja su potrebne specifične vještine ili znanja za zelenu tranziciju, uključujući inženjere za okoliš, stručnjake za zaštitu okoliša i arhitekte. Iako se potražnja za vještinama za zelenu tranziciju povećava, broj radnika u energetski intenzivnim industrijama koji sudjeluju u obrazovanju i osposobljavanju znatno se smanjio tijekom proteklog desetljeća, s 24,6 % u 2015. na 15,6 % u 2021.,

PREPORUČUJE da Danska u 2023. i 2024. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. U 2023. i 2024. što prije postupno ukinuti hitne mjere energetske potpore koje su na snazi. Budu li zbog novih povećanja cijena energije potrebne nove mjere potpore ili njihov nastavak, osigurati da takve mjere potpore budu usmjerene na ranjiva kućanstva i poduzeća, fiskalno pristupačne te da očuvaju poticaje za smanjenje potrošnje energije.

Uz održavanje dobre fiskalne pozicije u 2024., očuvati javna ulaganja koja financira država i osigurati učinkovitu apsorpciju bespovratnih sredstava iz Mehanizma i sredstava iz drugih fondova Unije, osobito radi promicanja zelene i digitalne tranzicije.

U razdoblju nakon 2024. nastaviti provoditi ulaganja i reforme kojima se potiče veći održivi rast te zadržati razboritu srednjoročnu fiskalnu poziciju.

Uvesti novi sustav poreza na nekretnine kako bi se ponovno uspostavila veza između tržišnih cijena i poreza te kako bi oporezivanje bilo pravednije. Ubrzati ulaganja u izgradnju cjenovno pristupačnih stambenih nekretnina kako bi se odgovorilo na najhitnije potrebe.

2. Nastaviti stabilnu provedbu plana za oporavak i otpornost i slijedom nedavnog podnošenja dopune, koja uključuje poglavlje o planu REPowerEU, brzo početi s provedbom povezanih mjera. Nastaviti brzu provedbu programâ kohezijske politike uz blisku komplementarnost i sinergiju s planom za oporavak i otpornost.
3. Ojačati politike kružnoga gospodarstva i gospodarenja otpadom, među ostalim ubrzavanjem provedbe nacionalnog akcijskog plana Danske za kružno gospodarstvo, promicanjem sprečavanja nastanka te ponovne uporabe komunalnog i drugog otpada, povećanjem stopa recikliranja, smanjenjem otpada od hrane i prelaskom sa spaljivanja komunalnog otpada na zelenije izvore proizvodnje topline.

4. Smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima i povećati udio energije iz obnovljivih izvora u opskrbi energijom. Odgovoriti na sve veću potražnju i potrebe za fleksibilnošću poticanjem potrebnog razvoja mreže električne energije na razini prijenosa i distribucije. Racionalizirati primjenjiva pravila za izdavanje dozvola za energiju iz obnovljivih izvora. Provesti dodatne mjere kojima se podupire energetska učinkovitost u privatnim i javnim zgradama kako bi se smanjili računi za energiju i troškovi energetskog sustava. Osigurati bolje uvođenje dekarboniziranih izvora topline. Pojačati napore na razini politika usmjerene na pružanje i stjecanje vještina i kompetencija potrebnih za zelenu tranziciju.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica
